

POLITICA FISCALĂ ȘI PANDEMIA DE COVID-19

Caracteristica esențială a oricărei economii de piață rezidă în faptul că deciziile privind producția și distribuția de bunuri au la bază interacțiunea dintre cerere și ofertă. Mecanismul cererii și ofertei este forța care veghează la păstrarea echilibrului pieței naționale în ansamblul său și anume: piața bunurilor și serviciilor, piața forței de muncă, piața financiară și piața monetară.

Pentru ca economia unei țări să se afle în stare de echilibru este necesar ca în cadrul diferitelor piețe componente să se manifeste următoarele condiții în ceea ce privește cererea și oferta agregată:

- în cadrul pieței bunurilor și serviciilor trebuie ca oferta de bunuri și servicii să fie egală cu cererea de bunuri și servicii;
- în cadrul pieței muncii trebuie ca cererea de forță de muncă să fie egală cu oferta de forță de muncă;
- în cadrul pieței financiare trebuie ca oferta de capital să fie egală cu cererea de capital.
- în cadrul pieței monetare este necesar ca oferta de bani să fie egală cu cererea de bani.

Echilibrul macroeconomic poate fi definit ca fiind acea stare a economiei naționale, a sistemului de piețe și a fluxurilor agregate de pe fiecare piață, caracterizate printr-o concordanță relativă între cerere și ofertă, între componentele interdependente ale piețelor și între interesele agenților economici, încât abaterile dintre ele să devină nesemnificative și să nu poată produce dezechilibre în desfășurarea normală a proceselor economice. Existența echilibrului macroeconomic are următoarele consecințe benefice:

- duce la creștere durabilă a economiei naționale;
- are loc o ocupare relativ deplină a forței de muncă;
- se manifestă o stabilitate a climatului instituțional și investițional;
- balanțe comerciale și de plăți echilibrate;
- realizarea unui echilibru bugetar.

În realitate, nici o economie nu se află în echilibru perfect, în cadrul tuturor manifestându-se diverse dezechilibre ale piețelor componente. Cel mai important lucru constă în păstrarea abaterilor în anumite limite considerate acceptabile pentru o economie națională. Cauzele acestor dezechilibre sunt determinate de comportamentul producătorilor, de limitele resurselor și tehnologiilor acestora, de restricțiile la care sunt supuși consumatorii cu privire la cumpărarea bunurilor și a serviciilor și chiar de erorile de politică economică a autorităților. Dacă dezechilibrele macroeconomice nu sunt corectate la timp, vor conduce în cele din urmă la apariția crizelor economice, a șomajului masiv, inflației galopante și nu în ultimul rând la deficite bugetare și ale balanțelor comerciale și de plăți.

Pandemia Covid – 19, prin gradul de răspândire, a creat condițiile necesare manifestării unor dezechilibre în cadrul economiei mondiale. Practic toate țările lumii și ceea ce este cel mai important, cele a căror pondere în economia mondială este semnificativă, au fost afectate de aceasta. Măsurile luate de autorități pentru stoparea răspândirii pandemiei precum și deciziile actorilor pieței naționale au condus la dezechilibre în cadrul tuturor piețelor componente ale economiei naționale.

Limitarea deplasării populației, închiderea granițelor țărilor, închiderea unor domenii de activitate economică, etc. au avut ca efect perturbarea semnificativă a echilibrului relativ în special pe piața bunurilor și serviciilor și pe piața forței de muncă.

Lăsând la o parte diferendele dintre curente economice cu privire la intervenția statului în economie, este limpede că în contextul manifestărilor dezechilibrelor cauzate de pandemia de Covid – 19 toate statele afectate au trebuit să intervină pentru diminuarea efectelor și corectarea dezechilibrelor macroeconomice.

Într-o economie de piață un instrument puternic de intervenție a statului în economie constă în politicile fiscale promovate. Politica fiscală este un set de măsuri ale statului privind impozitele și taxele (componentă covârșitoare a veniturilor bugetare), atât în ceea ce privește modul de așezare a acestora cât și în ceea ce privește distribuirea lor sub forma cheltuielilor bugetare. Cu ajutorul

politicii fiscale autoritățile pot influența ratele dobânzilor, inflația, rata șomajului, pot stimula investițiile cu efecte evidente asupra activităților economice.

Și în România pandemia de Covid – 19 a determinat o închidere totală a unor sectoare a economiei și diminuarea semnificativă a activității celorlalte sectoare. În lipsa unor măsuri din partea statului aceste consecințe ale pandemiei puteau conduce la decimarea afacerilor în special a celor de mărime mică și medie cu capital autohton, un șomaj galopant, prăbușirea consumului și creșterea inflației.

Pentru a diminua efectele negative din economie a fost necesară luarea unor măsuri din partea statului pentru protejarea activității economice și a ocupării forței de muncă, în principal prin intermediul ordonanțelor de urgență. Acestea au vizat cu precădere, reechilibrarea pieței bunurilor și serviciilor și a pieței muncii.

Trebuie precizat că datorită noutății acestei pandemii nimeni nu putea prognoza cu exactitate durata acesteia. Ca urmare într-o primă etapă au fost luate măsuri de politică fiscală pe termen scurt adică pe perioada stării de urgență instituită pe teritoriul României. Ulterior, având în vedere recurența pandemiei a fost necesară prelungirea unor măsuri luate în timpul stării de urgență și pe perioada stării de alertă.

În ceea ce privește piața bunurilor și serviciilor primele măsuri de politică fiscală de natură a combate dezechilibrele economice cauzate de pandemia de Covid -19 au avut ca scop sprijinirea mediului de afaceri prin prevenirea decapitalizării firmelor și evitarea falimentului acestora.

Astfel prin OUG nr. 29 din 18.03.2020 s-a acordat o derogare de la legislația privind procedura fiscală în sensul că pentru obligațiile fiscale scadente începând cu data intrării în vigoare a ordonanței de urgență mai sus menționată, neachitate la termenul legal de plată, nu se calculează și nu se datorează dobânzi și penalități de întârziere conform Codului de procedură fiscală, aprobat prin Legea nr. 207/2015, cu modificările și completările ulterioare. Totodată acestea nu sunt considerate obligații fiscale restante. Prin OUG nr. 48/2020 s-a extins măsura necalculării dobânzilor și penalităților și pentru ratele de eșalonare neachitate la scadență.

Tot prin OUG nr. 29/2020 s-a luat măsura suspendării sau neînceperii executării silite prin poprire a creanțelor bugetare, cu excepția executărilor silite

care se aplică pentru recuperarea creanțelor bugetare stabilite prin hotărâri judecătorești pronunțate în materie penală și a ajutoarelor de stat. Măsurile de suspendare a executării silite prin poprire asupra sumelor urmăribile reprezentând venituri și disponibilități bănești se aplică, prin efectul legii, de către instituțiile de credit sau terții popriți, fără alte formalități din partea organelor fiscale. Ulterior prin OUG nr. 48/2020 s-au extins măsurile de protecție a firmelor prin interzicerea începerii executării silite prin somație și valorificării bunurilor la licitație.

Sprijinirea mediului de afaceri prin măsurile fiscale menționate anterior trebuia să se încheie în termen de 30 de zile de la încetarea stării de urgență. Ulterior prin mai multe ordonanțe de urgență, OUG nr. 90 /2020, OUG nr. 99/2020 și OUG nr. 181/2020 termenul a fost prorogat până la data de 25 decembrie 2020.

O altă măsură de natură fiscală menită să susțină mediul de afaceri, promovată tot prin OUG nr. 29/2020, a fost aceea de a acorda posibilitatea firmelor plătitoare de impozit pe profit anual cu plăți anticipate efectuate trimestrial să opteze pentru întregul an 2020 ca stabilirea cuantumului sumei plății anticipate să fie la nivelul sumei rezultate din calculul impozitului pe profit trimestrial curent. Această prevedere face ca firmele puternic afectate de pandemia de Covid 19 și care în anul 2020 au înregistrat profituri diminuate față de anul 2019 să plătească în timpul anului un impozit pe profit mai mic, lăsând la îndemâna acestora fondurile necesare asigurării capitalului de lucru.

În vederea prevenirii acumulării de noi datorii la bugetul general consolidat al statului care ar putea conduce la declanșarea procedurilor de insolvență, creșterii șanselor de redresare economică, în special a firmelor cu afaceri viabile care au fost afectate de criza SARS-CoV-2, au fost actualizate prevederile OG nr.6/2019, în sensul că prin modificările successive aduse acestui act normative s-a oferit posibilitatea firmelor de a-și restructura obligațiile bugetare restante la data de 31 iulie 2020. De asemenea a fost prelungită perioada în care firmele pot să depună notificarea privind intenția de a beneficia de restructurarea datoriilor restante până la data de 31 martie 2021.

Tot în scopul menționat anterior a fost adoptată prin OUG nr. 69/2020 măsura anulării în anumite condiții a accesoriilor aferente obligațiilor fiscale restante la data de 31 martie 2020, în condițiile în care atât debitul principal care le-a generat cât și debitele scadente după data de 01 aprilie 2020 sunt stinse prin

orice modalitate până la data depunerii cererii de anulare dar nu mai târziu de data de 15 decembrie 2020. De anularea accesoriilor aferente debitelor restante la 31 martie 2020 beneficiază și debitorii care au în derulare la data apariției ordonanței mai sus menționată eșalonări la plată sau obțin o eșalonare după intrarea în vigoare a acesteia, cu condiția de a finaliza eșalonarea până la data de 15 decembrie 2020.

Trebuie precizat că facilitățile reprezentând restructurarea datoriilor sau anularea accesoriilor au pe lângă scopul evitării intrării în insolvență și scopul de a asigura resursele bugetare ale statului prin încurajarea plății voluntare a impozitelor și taxelor.

Nu în ultimul rând este de menționat faptul că în condițiile revenirii în forță a epidemiei de covid cu consecința blocării unor activități și îngreunarea desfășurării activităților economice, administrația țării a folosit încă odată pârghiile oferite de politica fiscală în vederea echilibrării pieței bunurilor și serviciilor și asigurării resurselor financiare ale statului. Astfel prin OUG nr. 181/2020 s-a instituit posibilitatea eșalonării pe termen de 1 an a obligațiilor bugetare a căror scadență s-a împlinit după declararea stării de urgență. Pentru a beneficia de această facilitate contribuabilul trebuie să depună până la data de 15 decembrie 2020 o cerere, sub sancțiunea decăderii. La această cerere trebuie să atașeze graficul de eșalonare cuprinzând cuantumul propus al ratelor de eșalonare.

Un alt set de măsuri care au dublul scop atât de a asigura resursele financiare necesare statului în vederea finanțării cheltuielilor bugetare prin stimularea plății obligațiilor fiscal scadente, cât și acela de susținere a mediului de afaceri, constă în adoptarea unor bonificații, reduceri sau scutiri de impozite.

O primă bonificație s-a acordat prin OUG nr. 33/2020 pentru plata la scadență a impozitului pe profit și a impozitului pe veniturile microîntreprinderilor datorat pentru trimestrul I din anul 2020. Cuantumul bonificației a fost de 5% pentru impozitul pe profit datorat de marii contribuabili, de 10% pentru impozitul pe profit datorat de contribuabilii mici și mijlocii și de 10% pentru contribuabilii care datorau impozit pe veniturile microîntreprinderii.

Deoarece pandemia de Covid 19 nu s-a încheiat revenind odată cu sezonul rece cu o nouă recrudescență, a fost necesară adoptarea unor noi stimulente fiscale care să asigure atât susținerea mediului de afaceri cât și resursele financiare necesare acoperirii cheltuielilor din ce în ce mai mari ale statului, cauzate de

pandemie. Astfel prin Legea nr. 54/2020 de aprobare a OUG nr. 33/2020 s-a prelungit acordarea bonificației de 10% pentru toți contribuabilii care achită la termenul scadent impozitul pe profit sau impozitul pe veniturile microintreprinderilor datorat pentru trimestrele II sau III din anul 2020.

O măsură de politică fiscală extrem de importantă cu incidență pe perioada anilor 2021 – 2025 menită a stimula dezvoltarea capitalului românesc și consolidarea financiară a operatorilor economici a fost introdusă prin OUG nr. 153/2020 și constă în aplicarea unor reduceri a impozitului pe profit, impozitului pe veniturile microintreprinderilor și a impozitului specific unor activități în funcție de capitalul propriu contabil. În condițiile în care valoarea acestuia este pozitivă și nivelul valorii acestuia este cel puțin jumătate din capitalul social subscris, începând cu impozitul anual aferent anului 2021 firmele pot beneficia de reduceri ale impozitelor datorate care variază în funcție de mărimea creșterii valorii capitalului propriu ajustat raportat atât la anul precedent cât și la anul 2020 considerat an de bază. Procentele de reducere pentru îndeplinirea fiecărei condiții se cumulează.

Pe lângă instrumentele de politică fiscală descrise anterior, menite a interveni pentru echilibrarea pieței bunurilor și serviciilor, autoritățile au folosit aceste instrumente și pentru intervenții pe piața forței de muncă. Aceste intervenții au avut ca scop în primul rând evitarea unui șomaj masiv și asigurarea resurselor financiare în rândul populației active iar în al doilea rând evitarea prăbușirii consumului. Astfel în perioada inițială de manifestare a pandemiei de Covid 19, când activitatea operatorilor economici a fost oprită sau grav afectată, prin OUG nr. 30/2020 s-a prevăzut ca angajații cărora li s-a suspendat temporar contractual individual de muncă din inițiativa angajatorului ca urmare a efectelor negative produse de coronavirusul Sars-Cov-2 să beneficieze de o indemnizație de 75% din salariul de bază corespunzător locului de muncă, dar nu mai mult de 75% din câștigul salarial mediu brut prevăzut de Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2020. Această indemnizație se suporta de către stat prin bugetul asigurărilor pentru șomaj și s-a aplicat pe perioada stării de urgență. Ulterior prin OUG nr. 92/2020 s-a prevăzut acordarea în continuare a acestei indemnizații pentru toate domeniile unde se mențin restricții în condițiile stării de alertă, până la ridicarea acestora.

Începând cu data de 01 iunie 2020 angajatorii a căror angajați au avut contractul de muncă suspendat ca urmare a efectelor produse de coronavirusul Sars-Cov-2, au beneficiat pe o perioadă de trei luni de decontarea din bugetul asigurărilor pentru somaj a 41,5% din salariul de bază corespunzător locului de muncă, dar nu mai mult de 41,5% din câștigul salarial mediu brut prevăzut de Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2020.

De asemenea au fost luate o serie de măsuri în vederea asigurării resurselor financiare pentru șomeri prin prelungirea acordării indemnizației de șomaj pe toată perioada stării de urgență conform prevederilor OUG nr. 53/2020.

Având în vedere recrudescența pandemiei Covid 19 consider că se impune în continuare intervenția statului în economie prin utilizarea instrumentelor de politică fiscală pentru asigurarea echilibrului macroeconomic al economiei naționale. În funcție de evoluțiile activității economice vor trebui luate cu operativitate măsurile necesare echilibrării piețelor component ale economiei naționale. Ca urmare se va menține pe toată perioada manifestării pandemiei de Covid19 necesitatea utilizării instrumentului ordonanțelor de urgență.